

Üniversite Öğrencilerinin Hayatın Anlam ve Amacını Bulma İle Erteleme Davranışının İncelenmesi

Analysis of University Students' Seeking For The Meaning and Purpose of Life Behavior and Procrastination

Ceren GÜL¹, Prof. Dr. Mehmet Ali ÇAKIR²

Öz

İnsanlar amaçlarını uğruna çabalasalar da bazıları amaçlarının ve hayattaki anlamlarının ne olduğunu bulabilmek için uğraşırlar. Üniversite öğrencileri birey olma yolunda yaptıkları davranışların nedenlerini, amaçlarını sorgulayarak bu amaçlara ulaşabilmek için yoğun bir arayışa girerler. Günlük yaşamda zamanı kovalarken bazen yapılması planlanan işin geçerli bir sebep olmaksızın daha sonraki zaman dilimine atarak erteleme davranışı yapılabiliyor. Erteleme davranışının başlangıcı insanlık tarihi kadar eskidir ve bir çok küçük insan gruplarda görülmüştür. Erteleme, gruptaki kişilerin yapmaları gereken işleri yapmayı geciktirmesiyle hayatımıza girmiştir. Üniversite öğrencileri dönem itibarıyla hem anlam hem amaç bulma çabasındayken, bu arayışın genel erteleme davranışı ile ilişkisi olup olmadığı araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı, üniversitede öğrenim gören öğrencilerinin hayatın anlam ve amacını bulma davranışı ile erteleme davranışı arasındaki ilişkinin bir takım demografik değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırma, üniversitede öğrenim gören 178 öğrenci ile yapılmıştır. Çalışma grubu; Rehberlik, Felsefe, İlahiyat ve Resim-İş Eğitimi öğrencilerinden 3. ve 4. sınıfta öğrenime devam eden öğrencilerden seçilmiştir. Verilerin analizinde frekans tablolarından, t testi, Anova ve Korelasyondan, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testinden yararlanılmıştır. Hayatın anlam ve amacı ile genel erteleme davranışı arasında korelasyonel olarak anlamlı orta düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur. Sonuçta, üniversite öğrencileri hayatı anlamlı ve amaçlı bulsalar dahi erteleme davranışına yönelebilmektedir. Bu sebeple erteleme davranışı ile ilgili bireysel ve grup çalışmaları yapılarak, sorunun çözümü ile mücadele edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hayat, hayatın anlamı, hayatın amacı, genel erteleme, üniversite öğrencileri.

Makale Türü: Araştırma

Abstract

Although people struggle for their purposes, some consider their purposes as being able to discover the meaning of their lives. University students search intensively to reach these goals by questioning the reasons and goals of their behaviors on the way to being an individual. It is possible to see procrastination behavior by postponing a planned work to a later time period without a valid reason while chasing time in daily life. The onset of procrastination is as old as human history and has been seen in many small groups of people. Procrastination has entered our lives as a result of the individuals in groups postponing what they are supposed to do. The subject of the research is to determine whether the search of the university students for both the meaning and the purpose of life in the current period is related to the general procrastination behavior. The aim of the study was to investigate the relationship between discovering the meaning and purpose of life behavior and procrastination behavior in the students studying in university through certain demographic variables. The study was conducted with the participation of 178 students. The study group were 3rd and 4th year students studying in Guidance, Philosophy, Theology and Painting-Handcraft departments. In the analysis of the data, frequency tables, t test, ANOVA and correlation, Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis tests were employed. It was found that while there was a positive moderate correlation between the meaning and the purpose of life and procrastination behavior, the meaning and purpose of life scale significantly differed from general procrastination behavior. In conclusion, it was

¹MAKÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, macakir@mehmetakif.edu.tr.

²MAKÜ Eğitim Fakültesi, macakir@mehmetakif.edu.tr.

Atf için (to cite): Gül, C., Çakır, M. A. (2024). Üniversite Öğrencilerinin Hayatın Anlam ve Amacını Bulma ile Erteleme Davranışının İncelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(3), 1047-1058.

determined that even if university students find their lives meaningful and purposeful, they may be inclined towards procrastination behavior. Therefore, it is recommended that individual and group studies should be conducted on procrastination behavior, and that an effort should be made in order to find a solution to the problem.

Keywords: Life, the meaning of life, the purpose of life, general procrastination, university students.

Paper Type: Research

Giriş

İnsanların varoluşundan itibaren yaşam ile ilgili hayalleri ve soruları olmuştur. Bu hayaller ve sorular bazen ulaşılabilir bazen ise ulaşılması zor olmuştur. İnsanın varoluş bakımından göz ardı edilemeyecek yönü yaşadığı hayatı anlamlandırma, açıklama getirme ve yorumla ihtiyacıdır (Aydın, 2017). Anlam bir bakıma insanda dünyanın ne anlama geldiğini bulma sürecidir.

Zaman içerisinde insanların hayalleri de değişime uğramaya başlamıştır. Bu hayaller ulaşılabilirliğine göre insanların yaşamında bir amaç haline gelmeye başlamış ve hayalleri için çaba sarf etmeye başlamışlardır. Kimi insanlar amaçlarını uğruna çabalasalar da kimi insanlar amaçlarını hayattaki anlamlarının ne olduğunu bulabilmek olarak belirlemişlerdir. Üniversite öğrencileri birey olma yolunda neden, ne amaçla gibi sorular sorarak amaçlarını irdeleyip amaçlarına ulaşabilmek için yoğun bir arayışa girerler. Çünkü insanın ruhundaki boşluğu bağlandığı amaçlar doldurur (Akıncı, 2005). İnsanları hayata bağlayan, güçlü baş edebilme stratejileri geliştirmelerini sağlayan, çözüme ulaştırabilen ve dünyada biyolojik varlıklarını daha uzun sürdürdürebilmelerine olanak tanıyan amacın varlığıdır (Aydın, 2011). Amaç oluşturma kişiden kişiye farklılık göstermektedir, sübjektiftir. Herkesin amacı herkesin yaşamına ve yaşamdan beklentisine göre değişiklik göstermektedir. Amaçların ulaşılabilirliği, önemi ve değeri olduğunda amacın hayatın gerçek anlamı olduğu düşünülebilir (Kartopu, 2006. akt. Aydın,2017).

İnsanlık tarihinin başından beri anlam arayışı var olagelmıştır. Var olmak bile insanlık için neden sorusunu da arkasından getirmektedir (Sezer, 2012). Hayatın anlamı bir sorunun çözümü değil, bilakis kişinin yaşamın nasıl yaşanması gerektiğine dair verdiği cevaptır (Ekşi, Okan, Kökçam, & Ekşi, 2019). Adler 'e göre hayattaki anlamı araştırmak insanlıkla aynı yaştadır. Anlam sorunlara çözüm değil aksine yaşamak anlamına gelmektedir (Baş, 2015). Anlam arayışı felsefe, din, psikoloji gibi bilimlerin de problemleri arasında yer almaktadır (Tanrıverdi, Ulu, 2018). Daha çok varoluşçu psikolojinin alt problemleri arasında yer almıştır. Adler daha çok din ile bağdaştırırken varoluşçu psikologlara göre; içinde anlamı barındıran yaşam değil kendini yaratan insandır. İnsan anlamını kendisi yaratmaktadır, insanlık olmasaydı anlamdan bahsedilemezdi. İnsanlığın olmadığı yerde anlam gün yüzüne çıkamaz. (Bahadır, 1999) Frankl tarafından geliştirilen Logoterapi anlam istemini insanın temel güdüsü görmekle beraber anlam arayışı insan yaşamı için önem arz etmektedir der. Söz konusu anlam biriciktir, sadece kişi tarafından oluşturulabilir (Frankl, 2016). Logoterapiye göre insan anlam istemi için verdiği mücadele önemlidir. Anlam arzusu ayırıcı bir özelliktir (Aydın, Kaya, Peker,2015). Düşünürler günümüze kadar yaşamın anlamı ile ilgili birçok araştırma yapmış ve yaşamın anlamının sübjektif olduğuna karar vermişlerdir (Morgan, 2009; Pychyl, 2016; Reker, 1987). Günümüze dünyasına gelene kadar insanlık birçok değişime uğramış bu da daha çok bireysellik ve sübjektifliğe yol açmıştır.

Anlam yaşantı ile oluşan tecrübedir. Kimse anlamı bir başkasına aktaramaz, taşıyamaz (Frankl,2016). Günlük hayatta görülen değişimler, insanlarda bu değişimlerle ilgili neden ve nasıl böyle oluyor sorularını oluşturmuştur(Sezer, 2012). Bir insan özelliği olan anlam ve amaç (Corey, 2008) kavramları bazı kaynaklarda bir arada alınsa da farklı olarak kabul edilmektedir. Anlam sahibi olmak bir amaca sahip olmak ve bir hedefe çabalamak anlamına gelmektedir (Reker, Peacock, & Wong, 1987). Amaç, hedef iken anlam yaşantı sonucu elde edilen yorumdur (Göka, 2014, akt. Demirbaş, 2010). Genel olarak anlam ve amaç birlikte araştırılarak olumlu psikolojide ele alınır.

Zaman günümüze kadar oldukça önemli bir kavram olmuştur. Çoğu zaman, zamanın yetersizliğinden yakınılmıştır. Özellikle insanlar yapmaları gereken işi yetiştiremeyince yakınımlardır. Bu yakınma ise erteleme kavramını ortaya çıkarmıştır. Günlük yaşamda zamanı kovalarken bazen yapılması planlanan işin geçerli bir sebep olmaksızın daha sonraki zaman dilimine atarak erteleme davranışına rastlanmaktadır. Ertelemenin başlangıcı insanlık ile birdir ve küçük gruplarda görülmüştür. Erteleme, gruptaki kişilerin yapmaları gereken işleri yapmayı geciktirmesiyle hayatımıza girmiştir (Albayrak, 2015). Günümüzde ise değişen ve gelişen toplum içerisindeki uyarıcılar bireyleri erteleme davranışına itmektedir. Konsantrasyon olmada güçlük, düşük sorumluluk duygusuna sahip olma, işlerde başarısız olunacağına dair inanç, kendine ve performansına karşı bilişsel çarpıtmaları ve mükemmeliyetçilik eğilimi erteleme nedenleri olarak sayılabilir (Ferrari, 1992; McCown ve ark., 1987; Solomon ve Rothblum, 1984. akt. Balkıs, M. 2007). Erteleme eğilimi bireyin verimli sonuçlar almasını engelleyen çeşitli eylemleri kapsar (Yıldırım, 2014). Erteleme göreceli bir kavramdır, bir davranış herkes için erteleme anlamına gelmeyebilir (Gülebağlan, 2003). Yani erteleme önceliklerle, kişinin algılayışı ile alakalıdır. Erteleme davranışı kişiden kişiye farklıdır. Birey günlük yaşamının her alanında erteleme davranışına başvurabilir (Ekşi,H., Dilmaç, B. 2010). Bir davranışın erteleme kabul edilebilmesi için kişide yarattığı sıkıntı temel ölçüt olarak belirlenmektedir (Burka, Yuen, 1983. akt. Albayrak, 2015). Literatürde erteleme türleri; akademik erteleme, rutin işlerde erteleme, genel erteleme, nevrotik erteleme eğilimi (Uzun, Demir, 2015; Balkıs, 2006) olarak bulunmuştur. Bu çalışmada genel erteleme türü araştırılmaktadır.

Üniversite öğrencileri dönem itibarıyla hem hayatın anlam ve amacını bulma çabasında; acaba, bu arayışın genel erteleme davranışı ile ilişkisi olup olmadığı, araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Anlam, hayatın kendisi üzerine bina edilebilecek bir doku; insanın hayat tarzına yön veren, hayattaki olaylara belirli bir şekilde cevabı sağlayan modeldir. İnsanın bütün arayışları, varlığı anlama gayretleri anlam arayışıdır (Akıncı, 2005). Anlam, insanın yaşantılarına kendince cevap vermesidir (Aydın, Kaya, & Peker, 2015). TDK'ye göre anlam; bir davranış ya da olgudan anlaşılan şey olarak tanımlanmaktadır. Anlam aslında insanlar için değerlerine göre kafasında şekillendirdiği düşüncelerdir. Anlam, insanın varlığı içerisindeki değer ve amacını fark edip bu amaçların peşinden yola çıkıp vardığı yolda tatmin duygusu hissetmesidir (Tanrıverdi, 2018). Anlam, kişinin dünyanın farkına varıp dünyaya ilişkin bilgileri kodlaması sürecidir. Anlam, yaşantılara cevap arama ve yaşamı yönlendirme sanatıdır (Akıncı, 2005). Yani bir bakıma İnsan yaşamda var olan belirsizliklerden sıyrılabilme için yaşamdaki konumu belirleyerek anlam isteğini gidermek istemektedir (Bahadır, 1999).

TDK'ye göre amaç; ulaşılmak istenen sonuç olarak tanımlanmaktadır. Hayattaki ulaşmak istediğimiz sonuç ise hayatın amacını oluşturmaktadır. Amaç, ulaşabilmek istenene ulaşmak uğruna savaşmayı ve sonunda anlam yaratmayı içerir (Çelik, 2016).

Genel erteleme, insanın işi başlatıp tamamlamasına engel teşkil ederek alışkanlık haline getirmesidir (Doğan, Kürüm, Kazak, 2014). TDK'de erteleme kavramı; sonraya bırakma olarak tanımlanmaktadır. Erteleme yabancı kaynaklarda "procrastination" olarak ele alınmaktadır. Erteleme, oyalanma, atalet, ağırdan alma, sürüncemede bırakma, geciktirme, savsaklama, ihmal etme anlamlarına gelmektedir. Pychyl, (2010) erteleme kavramını, bir davranış sorunu olarak, yeterli zamana sahip olunmasına rağmen yapılacakların sonra ana ertelenmesi, geciktirilmesidir (Gülebağlan, C. 2003). Erteleme, amaca ulaşmayı ileri bir zamana bırakmaktır (Uzun, Demir, 2015). Önceliği fazla olan işi yapmak yerine önceliği daha az olan işi tercih etmektir.

1.Amaç

Bu çalışmanın amacı, yaşamın farklı alanlarında erteleme davranışının ele alınmak, hayatın anlamı ve amacıyla ilişkilendirmek günlük yaşamımızda önemli bir gündem oluşturmaktadır. Bireylerin kendi arzu ve istekleri sonucunda ortaya çıkan bu davranış bir çok ortamda kendini göstermektedir. Üniversite öğrencilerinin erteleme davranışları ile hayatın anlamı ve amacı arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması önem arz etmektedir. Bu amaçla 2019-

2020 öğretim yılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin hayatın anlam ve amacını bulma davranışı ile erteleme davranışı arasındaki ilişkinin yerleşim birimi, yaş, sosyo-ekonomik düzey, algılanan akademik düzey göre incelenmiştir.

2. Problem Cümlesi

2019-2020 öğretim yılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin hayatın anlam ve amacını bulma davranışı ile genel erteleme davranışı arasında anlamlı düzeyde ilişki var mıdır?

2.1. Alt Problemler

1. Hayatın anlam ve amacı ile genel erteleme davranışı arasında ilişki var mıdır?
2. Hayatın anlam ve amacı yerleşim birimine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Hayatın anlam ve amacı algılanan ekonomik düzeye göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Genel erteleme yaşa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Genel erteleme algılanan akademik düzeye göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

3. Yöntem

3.1. Araştırma Modeli

Üniversite öğrencilerinin hayatın anlam ve amacını bulma davranışı ile genel erteleme davranışı arasında ilişkiyi incelemek için korelasyonel araştırma modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Korelasyonel araştırma modeli iki değişken arasındaki doğrusal ilişkinin ölçü birimi olup korelasyon katsayısı -1 ile +1 arasında değer alıp ilişkinin yönünü belirlemektedir. Pozitif korelasyon katsayısı değişkenlerden birinin değeri artarken diğerinin de değerinin arttığını, negatif korelasyonda ise değişkenlerden birinin değeri artarken diğerinin değerinin azaldığını gösterir (Püskülcü ve İkiz, 1986).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırma, uygulanabilirlik ölçütü ve veri toplama kolaylığı düşünülerek, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesinden seçilen 2019-2020 öğretim yılında öğrenime devam eden 178 öğrenci ile yapılmıştır. Çalışma grubundaki 178 öğrenci; PDR, Felsefe, İlahiyat ve Resim-İş Eğitimi öğrencilerinden 3. ve 4. Sınıfta öğrenime devam eden öğrencilerden seçilmiştir. Pdr, İlahiyat, Resim- İş Eğitimi öğrencileri Mehmet Akif Ersoy üniversitesinde uygulanırken, Felsefe bölümü 3 ve 4.sınıf Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde bulunmadığından Felsefe bölümü öğrencileri Akdeniz Üniversitesinden seçilmiştir. Seçimler bölüm değişkeni belirlendikten sonra bu bölümde okuyan 3.,4. Sınıf öğrencilerden rastgele seçilmiştir. Çalışmadaki öğrencilerden 106 (%60)'sı kadın, 72 (%40) 'si erkektir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, genel erteleme ölçeği (Gülebağlan, 2003) ve hayatın anlam ve amacı (Aydın, Kaya, Peker, 2015) ölçeğinden yararlanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan formda, katılımcıların cinsiyet, bölüm, yerleşim birimi, yaş, üniversite, sınıf ve algılanan ekonomik düzey ile algılanan akademik başarı araştırılmıştır.

3.3.2. Hayatın Anlam ve Amacı Ölçeği (HAVAÖ)

Katılımcıların hayatındaki anlam ve amaç düzeyini belirleyip nasıl ifade ettiklerini ölçmek amacıyla varoluşsal kurama göre oluşturulan ölçek kullanılmıştır. Ölçek, Aydın ve ark. (2015) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 17 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte 5'li likert şeklinde oluşturulmuştur; kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum seçenekleri bulunmaktadır. Ölçek 11 olumlu, 6 olumsuz maddeden oluşmaktadır. Ölçekte iki faktör bulunmaktadır; hayatın anlam ve amacı ile hayatın anlamsızlığı ve amaç yoksunluğu olarak belirlenmiştir. Temel bileşenler birinci faktörde toplanmaktadır. Madde yükleri, geçerlik katsayısı 0.54 ile 0.79 arasında değişmektedir. Güvenirlilik katsayısı 0.89 bulunmuştur. Ölçekte değerlendirme toplam puan üzerinden yapılmaktadır.

3.3.3. Genel Erteleme Ölçeği (GEÖ)

Katılımcıların genel olarak erteleme davranışını ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Ölçek 2003 yılında Cevriye Gülebağlan tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 18 maddeden oluşmaktadır; 7 olumlu, 11 olumsuz madde bulunmaktadır. Ölçek 5'li likert şeklinde oluşturulmuştur; hiç yansıtmıyor, çok az yansıtmıyor, biraz yansıtmıyor, çoğunlukla yansıtmıyor, tamamen yansıtmıyor seçenekleri bulunmaktadır. Ölçekte iki faktör bulunmaktadır; "erteleme" ve "zamanı etkin kullanma" olarak belirlenmiştir (Gülebağlan, 2003). Geçerlik katsayıları 0.84 ile 0.86 arasında değişim gösterirken. Güvenirlik katsayısı 0.83 olarak bulunmuştur. Ölçekte değerlendirme toplam puan üzerinden yapılmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Ölçeklerden elde edilen veriler, IBM SPSS Statistics 22 istatistik programı ile çözümlenmiştir. Araştırma verilerinin normallik dağılımından elde edilen p değerlerinin ($p < .05$) küçük olduğu gözlenmiştir. Elde edilen basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri incelendiğinde, araştırmada kullanılan ölçeklerin beklenen değerleri gözlenen değerlerin altında olduğu görülmüştür ($p < .05$). Bu nedenle veri analizlerinde non-parametrik istatistiklerden yararlanılmıştır. Problem cümlesindeki hayatın anlam ve amacı ile genel erteleme düzeyinin ilişkisi Spearman korelasyon ile ölçülmüştür. Alt problemlerde yer alan karşılaştırmaları araştırmak için Mann Whitney U ve Kruskal Wallis'ten yararlanılmıştır.

4. Bulgular

Araştırmanın bulgular kısmında ilk olarak Tablo 1,2,3,4 te betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 1. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Betimsel İstatistiği

Cinsiyet	n	%
Kadın	106	60
Erkek	72	40
Toplam	178	100

Araştırmaya katılan katılımcıların cinsiyete göre dağılımında kadınlar(n=106) örneklemin %60'ını, erkekler(n=72) %40'ını oluşturmaktadır.

Tablo 2. Bölümlere Göre Öğrencilerin Betimsel İstatistiği

Bölüm	n	%
PDR	51	29
Felsefe	47	26
İlahiyat	49	28
Resim İş Eğitimi	31	17
Toplam	178	100

Araştırmada ilgili araştırmalarda sık sık din ile ilişkisine bakıldığından ilahiyat bölümü seçilmiştir, ilahiyat bölümü(n=49) örneklemin %28'ini, araştırmacının bölümü olan PDR

bölümü(n=51) %29'unu, literatüre göre anlam kavramının temeli olan felsefe bölümü(n=47) %26'sını, sanat alanı olarak da resim iş eğitimi bölümü(n=31) %17'sini oluşturmaktadır.

Tablo 3. Sınıfa Göre Öğrencilerin Betimsel İstatistiği

Sınıf	n	%
3.Sınıf	84	47
4.Sınıf	94	53
Toplam	178	100

Araştırmada sınıfların seçiminde 3. ve 4.sınıflar seçilmiştir. Yaş aralığı arttıkça öğrencilerin farkındalıklarının arttığı düşünülerek son sınıflar seçilmiştir. 3. Sınıflar (n=84) örneklemin %47'sini, 4. Sınıflar (n=94) %53'ünü oluşturmaktadır.

Tablo 4. Yerleşim Birimine Göre Öğrencilerin Betimsel İstatistiği

Yerleşim Birimi	n	%
Köy	32	18
Kasaba	5	3
İlçe	49	27
İl	92	52
Toplam	178	100

Araştırmada yer alan katılımcıların yerleşim birimleri, %18'i köy(n=32), %3'ü kasaba(n=5), %27'si ilçe(n=49), %52'si il(n=92) olarak bulunmuştur.

4.1. Hayatın anlamı ve amacı ile erteleme arasındaki ilişkiye ait bulgular.

Hayatın anlamı ve amacı ile erteleme arasındaki ilişkiye ait istatistiksel işlemler Tablo 5 te verilmiştir.

Tablo 5. Hayatın Anlam ve Amacı ile Genel Erteleme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Değişken	Hayatın Anlam ve Amacı		P
	Korelasyon Katsayı	Genel Erteleme	
Hayatın Anlam ve Amacı	1,000	,308	,021
Genel Erteleme	,308	1,000	

p<,05

Hayatın anlam ve amacı ölçeğinden alınan puanlar ile genel erteleme ölçeği puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman Korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Analiz sonucunda (p=0,021) p<0.05 düzeyinde anlamlı ve orta düzey bir ilişki bulunmuştur. Yani hayatın anlam ve amacını bulma davranışı arttıkça genel erteleme düzeyi artmaktadır.

Tablo 6. Hayatın Anlam ve Amacı ile Yerleşim Birimi Karşılaştırılması

Değişken	Yerleşim Birimi	N	Sıra Ortalaması	X ²	Sd	P
Hayatın Anlam ve Amacı	Köy	32	62,1	11,945	3	,008
	Kasaba	5	82,3			
	İlçe	49	94,5			
	İl	92	96,7			
	Toplam	178				

p<,05

Tablo 6 incelendiğinde hayatın anlam ve amacı ölçeği sıralar ortalamalarının yerleşim birimi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis sonucunda anlamlı farklılık bulunmuştur(X²=11,945, sd=3, p<0,05).

Tablo 7. Hayatın Anlam ve Amacı ile Algılanan Ekonomik Düzey Karşılaştırılması

Değişken	Ekonomik Düzey	N	Sıra Ortalaması	X ²	Sd	P
Hayatın Anlam ve Amacı	Düşük	19	69,9	5,068	2	,039
	Orta	152	93,0			
	Yüksek	7	66,6			
	Toplam	178				

p<,05

Tablo 7 incelendiğinde hayatın anlam ve amacı ölçeği sıralar ortalamalarının algılanan ekonomik düzey değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis sonucunda anlamlı farklılık bulunmuştur(X² =5,068, sd=2, p<0,05).

Tablo 7. Genel Erteleme ile Yaş Karşılaştırılması

Değişken	Yaş	N	Sıra Ortalaması	X ²	Sd	P
Genel Erteleme	19	2	32,5	9,145	4	,04
	20	32	77,3			
	21	77	100,3			
	22	40	80,5			

23	27	90,6
Toplam	178	

p<,05

Genel erteleme ölçeği sıralar ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis sonucunda anlamlı farklılık bulunmuştur($X^2=9,145$, $sd=4$, $p<0,05$).

Tablo 8. Genel Erteleme ile Algılanan Akademik Düzey Karşılaştırılması

Değişken	Akademik Düzey	N	Sıra Ortalaması	X^2	Sd	P
Genel Erteleme	Düşük	12	50,3	14,496	2	,001
	Orta	139	87,8			
	Yüksek	27	115,7			
	Toplam	178				

p<0,05

Genel erteleme ölçeği sıralar ortalamalarının algılanan akademik başarı düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis sonucunda anlamlı farklılık bulunmuştur($X^2 = 14,496$ $sd=2$, $p=0,05$).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada hayatın anlam ve amacı ile genel erteleme davranışı arasındaki ilişkinin olup olmadığına, ilişki varsa hangi yönde olduğuna bakılmıştır. Aynı zamanda hayatın anlam ve amacı ile genel erteleme davranışları ayrı ayrı, yerleşim birimi, yaş, algılanan ekonomik düzey ve algılanan akademik düzey değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Araştırmanın temelini oluşturan hayatın anlam ve amacı ile genel erteleme davranışı arasında korelasyonel olarak anlamlı orta düzeyde pozitif bir ilişki bulunmuştur. Araştırmacı araştırmaya başlamadan önce negatif ilişki beklerken, beklenenin aksine pozitif bir ilişki bulunmuştur(literatürde benzer bir araştırmaya rastlanmamıştır).Yani hayatın anlam ve amacı ölçeğinden alınan puan arttıkça genel erteleme ölçeğinden alınan puan da artmaktadır. Aynı zamanda erteleme davranışı günlük yaşam koşuşturması, yoğunluğu ve hayatla mücadelenin arttığı günümüzde genel olarak tüm insanların yaşamında yer alan bir davranış olarak düşünülebilir.

Araştırmamızda algılanan ekonomik düzeyle ilişkili olarak anlamlı bir fark çıkarken, Yüksel (2012) yapmış olduğu çalışmada, genç yetişkinlerin sahip olduğu mevcut yaşam anlamı ile algılanan sosyo-ekonomik düzey arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Araştırma bulgularına göre öğrencilerin yaşı ile erteleme davranışı arasında ilişki bulunmuştur. Yaştaki artışla ertelemenin de arttığı görülmüştür. Elde edilen bu bulgu lise öğrencilerinde yaşla birlikte akademik ertelemenin de arttığını ortaya koyan araştırma bulgularıyla (Owens ve Newbegin, 1997) tutarlılık göstermektedir. Bununla birlikte yaşın erteleme üzerinde yordayıcı gücünü görmek amacıyla üniversite öğrencileriyle yürütülen bazı araştırmalarda yaşla erteleme arasında anlamlı bir ilişkinin bulunması ve yaşın üniversite öğrencilerinde ertelemeyi yordaması (Rabin vd., 2011, Ulukaya, 2012) çalışma grubu farklı olsa da mevcut araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Üniversite öğrencileriyle yürütülen başka bir araştırmada ise yaşla akademik erteleme arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmaması ve yaşın

ertelemeye anlamlı bir yordayıcı olmadığı bulunması (Akkaya, 2007,) mevcut araştırma bulgularını desteklememektedir.

Literatürde araştırma değişkenleri ile ilgili yukarıda bahsedilenlerin dışında bir araştırmaya rastlanmamıştır. Araştırmacılara katkı sağlamak amacıyla yapılan diğer araştırmalardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Çelik (2016), tarafından oluşturulan Üniversite Öğrencilerinin Yaşamda Anlam ve Yaşam Amaçları Arasındaki İlişkiyi araştıran çalışmada; üniversite öğrencilerinin yaşamda anlam düzeyleri ile yaşam amaçları arasında pozitif yönlü ilişki olduğu, yaşamda anlam arayış düzeyleri ile yaşamın amaçları düzeyi arasında negatif ilişki olduğu saptanmıştır. Tanrıverdi (2018), lise öğrencilerinde hayatın anlam ve amacı ile değer yönelimleri arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmasında; değerler ile hayatın anlam ve amacı arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur.

Aydın (2017), yaptığı çalışmada dini tutum ile hayattaki anlam düzeyi arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Uluslararası Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisinde Yayımlanan Füsün Ekşi, Nesrullah Okan, Büşra Kökçam, Halil Ekşi tarafından yapılan Yaşamın Anlamı Ve Yaşamın Amacı Değişkenlerinin Ölüm Kaygısını Yordamaları Üzerine Bir Model Denemesinde yaşamın anlamı ve yaşamın amacı değişkenleri ile ölüm kaygısı arasında doğru orantılı anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Dinin anlamla ilişkisi bağlamında Allport, dini duygunun kişiye varlığıyla anlamlı bir ilişki sunan bütünsel bir tutum olduğunu ve kişi için derin ve köklü anlamları kuşatan bir mahiyet arz ettiğini ifade etmiştir (Allport, 2016, s. 12. akt. Tanrıverdi, 2018).

Sonuç olarak literatürde Hayatın Anlam ve Amacıyla ilgili çalışmalarda genel olarak anlam ve amaç ile din ve değerlerin ilişkisi incelenmiştir.

Balkıs (2007), tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, karar verme stilleri ile ilişkisi incelenmiştir; akademik görevleri erteleme eğiliminin, rasyonel karar verme stili ile negatif, kaçınan ve anlık karar verme stilleri ile pozitif ilişkili görülmüştür. Doğan(2014), tarafından yapılan çalışmada; erteleme davranışını yordayan kişilik boyutlarının özdenetim ve duygusal dengesizlik olduğunu bulmuştur.

Ekşi ve Dilmaç (2010), tarafından geliştirilen Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisinde yayımlanan Üniversite Öğrencilerinin Genel Erteleme, Karar Vermeyi Erteleme ve Akademik Erteleme Düzeylerinin Sürekli Kaygı Açısından İncelenmesi çalışmasında araştırma sonucunda sürekli kaygının genel erteleme, karar vermeyi erteleme ve akademik ertelemeyi anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür.

Demir (2017), erteleme eğilimi ve baş etme yolları ile dini erteleme arasında anlamlı ilişki bulmuştur.. Yıldırım (2014), tarafından yazılan yüksek lisans tezi olarak yayımlanan Üniversite Öğrencilerinde Erteleme Davranışının Mükemmeliyetçilik Ve Denetim Odağı İle İlişkinin İncelenmesi çalışmasında bireyin davranışlarından şüphe duyması arttıkça erteleme artmaktadır. Dıştan denetimli olma düzeyi arttıkça da bireyde erteleme davranışı artmaktadır sonucuna ulaşılmıştır.

Baş ve Hamarta (2015), tarafından oluşturulan Değerler Eğitimi Dergisinde yayımlanan Üniversite Öğrencilerinde Değerler ve Yaşamın Anlamı Arasındaki İlişkiyi araştıran çalışmada; değerler ile yaşamın anlamı arasında pozitif ve negatif yönlü farklı düzeylerde ilişkiler bulunmaktadır ve değerlerin yaşamın anlamının önemli bir yordayıcısı olduğu görülmüştür.

Yerleşim birimi ve algılanan akademik düzeye göre hayatın anlam ve amacı ölçeği anlamlı farklılık göstermektedir. Büyük yerleşim yerlerinde yaşayanların puan ortalamaları yüksek bulunmuştur. Yaşanılan yer ile yaşamın anlamı ve amacı arasında pozitif bir ilişki vardır. Nüfuz arttıkça kişiler hayata daha fazla anlam ve amaç yüklemektedir diyebiliriz. Yine algılanan akademik başarı düzeyi arttıkça hayattan alınan anlam ve amaçta yükselmektedir.

Günümüzde özellikle üniversite çağı öğrencileri hayatın anlam ve amacı arayışında olmakta aynı zamanda günlük işlerini erteleme davranışına sık sık başvurmaktadır. Araştırmaya göre üniversite öğrencileri hayatı anlamlı ve amaçlı bulsalar dahi erteleme davranışına yönelebilmektedir. Bu sebeple erteleme davranışı ile ilgili araştırmalar daha derinleştirilmelidir. Erteleme davranışı görülen bireylere ertelemeyi kaçınmaları için çeşitli çalışmalar yapılabilir. Aynı zamanda erteleme davranışı ile hayatın anlamlılığı ve amaçlılığı araştırılırken anlam ve

amacın tek bir ölçek olarak kullanılmıştır. Lakin anlam ve amaç ayrı değişkenler olarak alınıp da hayatın anlamı, hayatın amacı ve erteleme değişkenlerinin ilişkisi araştırılabilir.

Kaynakça

- Akkaya, E. (2007). *Academic procrastination among faculty of education students: The role of gender, age, academic achievement, perfectionism and depression. Unpublished Master' s Thesis.* Ankara: Middle East Technical University.
- Akıncı, A. (2005). Hayata anlam vermede dini değerlerin ve din öğretiminin rolü. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 3 (9), 7-24.
- Albayrak, E. (2015) *Genel erteleme davranışı olan ve olmayan bireylerin yönetici işlevler açısından incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2015.
- Aydın, C. (2017). Üniversite öğrencilerinin dini tutum ile hayattaki anlam düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 83-108.
- Aydın, C., Kaya, M., & Peker, H. (2015). Hayatın amacı ve ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 39 - 55.
- Aydiner, B. (2011) Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçlarının alt boyutlarının genel öz-yeterlik yaşam doyumu ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, 2011.
- Bahadır, A. (1999). Hayatın anlam kazanmasında psiko-sosyal faktörler ve din. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 185-230.
- Balkıs, M. (2007). Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, karar verme stilleri ile ilişkisi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21.sayı, ss.67-84.
- Balkıs, M. (2006) *Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, düşünme ve karar verme tarzları ile ilişkisi*, Doktora Tezi, İzmir, 2006.
- Baş, V., Hamatara, E. (2015) Üniversite öğrencilerinde değerler ve yaşamın anlamı arasındaki ilişki. *Değerler Eğitimi Dergisi*. Cilt 13, No.29, s.369- 391. Haziran 2015.
- Corey, G. (2008). *Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları.* Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Çelik, N. D. (2016). Üniversite öğrencilerinin yaşamda anlam ve yaşam amaçları arasındaki ilişki. *Mediterranean Journal Of Humanities*, 133-141.
- Demirbaş, N. (2010). *Yaşamda anlam ve yılmazlık.* Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Doğan, T., Kürüm, A., Kazak, M. (2014) Kişilik özelliklerinin erteleme davranışını yordayıcılığı, *Başkent University Journal Of Education*, ss 1-8.
- Ekşi, F., Okan, N., Kökçam, B., & Ekşi, H. (2019). Yaşam anlamı ve yaşamın amacı değişkenlerinin ölüm kaygısını yordamaları üzerine bir model denemesi. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*, 77-84.

- Ekşi,H., Dilmaç, B. (2010). Üniversite öğrencilerinin genel erteleme, karar vermeyi erteleme ve akademik erteleme düzeylerinin sürekli kaygı açısından incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 23, ss. 433-450.
- Frankl, V. E. (2016). *İnsanın anlam arayışı*. (S. Budak, Çev.). İstanbul: Okuyan Us Yayıncılık.
- Gülebağlan, C. (2003) *Öğretmenlerin işleri son ana erteleme eğilimlerinin, mesleki yeterlilik algıları, mesleki deneyimleri ve branşları bakımından karşılaştırılmasına yönelik bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 2003.
- Morgan, J. And, Farsides, T.(2009). “*Measuring Meaning in Life*”, Happiness Study, Sayı: 10, ss. 197–214.
- Owens, A. M. ve Newbegin, I. (1997). *Procrastination in high school achievement: A causal structural model*. Journal of Social Behavior & Personality. 12 (4), 869- 887.
- Öcal, O. (2010). Varoluşsal Sorunlar, Birey ve Yeni Hayat. TÜBAR. Sayı: XXVIII, ss. 313–324.
- Rabin, L. A., Fogel, J. ve Nutter-Upham, K. E. (2011). Academic procrastination in college students: The role of self-reported executive function. Journal of Clinical And Experimental Neuropsychology, 33(3), 344-357.
- Reker, Gary T. (2005). *Meaning in life of young, middle-aged, and older adults: factorial validity, age, and gender invariance of the personal meaning index (pmi)*. Personality and Individual Differences. Sayı: 38, ss. 71–85.
- Püskülcü, H., İkiz, F. (1986). *İstatistiğe Giriş*. Ege Üniversitesi Yayınevi.
- Pychyl, T. (2016) *Prokrastineysın* (O. Öztürk, Çev.) İstanbul: Metropolis Yayıncılık.
- Reker, G. T., Peacock, E. J., & Wong, P. T. (1987). Meaning and purpose in life and well-being: a life-span perspective. *The Gerontological Society of America*, 44-49.
- Sezer, S. (2012) yaşamın anlamı konusuna kuramsal ve psikometrik çalışmalar açısından bir bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Yıl: 2012, cilt: 45, sayı: 1, 209-227.
- Tanrıverdi, A. ve Ulu, M. (2018). Lise öğrencilerinde hayatın anlam ve amacı ile değer yönelimleri arasındaki ilişki, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 1198-1234.
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK.
- Ulukaya, S. (2012). *Üniversite öğrencilerinde akademik ertelemenin yordayıcıları olarak aile bağlamında benlik ve anababa tutumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Uzun, B., Demir, A.(2015). Erteleme: türleri, bileşenleri, demografik etkenler ve kültürel farklılıklar. *Ege Eğitim Dergisi (16) 1*, ss. 106-121.
- Yıldırım, N. (2014). *Üniversite öğrencilerinde erteleme davranışının mükemmeliyetçilik ve denetim odağı ile ilişkisinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Yüksel, R. (2012). Genç yetişkinlerde yaşamın anlamı. *Sakarya University Journal of Education*, 2(2), 69-83.

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir. Yazarlar etik kurul izni gerektiren çalışmalarda, izinle ilgili bilgileri (kurul adı, tarih ve sayı no) yöntem bölümünde ve ayrıca burada belirtmişlerdir.

ARAŞTIRMACILARIN MAKALEYE KATKI ORANI BEYANI

1. yazar katkı oranı : %50
2. yazar katkı oranı : %50